

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettelyt>Menettelyjen määräajat
Menettelyjen määräajat

Saksa

1 Erityyppiset määräajat, joita sovelletaan siviiliasioita koskevien menettelyjen yhteydessä

Riita-asioiden oikeudenkäyntilain (*Zivilprozessordnung*, jäljempänä 'oikeudenkäyntilaki') 214–229 §:ssä vahvistetaan Saksassa sovellettavia menettelyllisiä määräaikoja koskevat yleissäännökset. Yksittäisiä määräaikoja koskevat säännökset ovat jakautuneet kyseisen lain eri pykäliin.

Varsinaiset määräajat (*eigentliche Frist*) erotetaan muista, ei-varsinaisista määräajoista (*uneigentliche Frist*). Varsinaisissa määräajoissa on kyse ajanjaksoista, jonka kuluessa riita-asian osapuolet voivat suorittaa tai jonka kuluessa heidän on oikeudenmenetysten välttämiseksi suoritettava prosessitoimia. Ei-varsinaisilla määräajoilla tarkoitetaan ajanjaksoa, jonka kuluessa tuomioistuin voi lain mukaan suorittaa tiettyjä toimenpiteitä.

Varsinaisten määräajojen osalta erotetaan vielä lakiin perustuvat määräajat, joiden pituus määräytyy lainsäädännön perusteella, ja tuomioistuimen asettamat määräajat, joiden pituuden tuomioistuin asettaa harkintansa mukaan. Lakiin perustuviin määräaikoihin kuuluvat myös oikeudenkäyntilain 224 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaiset laissa säädetyt sitovat määräajat (*Notfrist*), joiden kestoa ei voida lyhentää tai pidentää.

Osapuolet voivat sen sijaan sopia tuomioistuimen asettamien ja lakiin perustuvien määräajojen lyhentämisestä, lukuun ottamatta edellä mainittuja sitovia määräaikoja ja ei-varsinaisia määräaikoja, mutta eivät niiden pidentämisestä. Tuomioistuin voi periaatteessa muuttaa (eli joko pidentää tai lyhentää) tuomioistuimessa asetettua määräaikaa, mutta lakiin perustuvien määräajojen osalta muutokset ovat mahdollisia vain laissa säädetyissä tilanteissa.

Molemmissa tapauksissa tuomioistuin muuttaa määräaikaa ainoastaan silloin, jos asianosainen on voinut esittää muuttamiselle vakuuttavat perusteet.

Riita-asian osapuolten on otettava huomioon muun muassa seuraavat määräajat:

a) Riidattomien saatavien velkomisprosessissa

Riidattomien saatavien velkomisprosessissa annettua maksusuoritusmääräystä on oikeudenkäyntilain 692 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan vastustettava kahden viikon määräajassa; sama määräaika koskee myös täytäntöönpanomääräyksen vastustamista 700 §:n 1 momentin ja 339 §:n 1 momentin mukaan. Jos määräystä ei vastusteta, eikä hakija pyydä täytäntöönpanomääräyksen antamista kuuden kuukauden määräajan kuluessa, maksusuoritusmääräyksen vaikutus raukeaa 701 §:n mukaisesti.

b) Tavallisessa tuomioistuinmenettelyssä

Jotta suullinen käsittely voidaan valmistella riittävän ajoissa ja turvata kuulluksi tulemistä koskeva oikeus, oikeudenkäyntilain 132 §:ssä säädetään yleisesti, että valmistelussa huomioon otettavat kirjalliset lausunnot on toimitettava tuomioistuimeen niin ajoissa, että ne voidaan antaa tiedoksi vastapuolelle vähintään viikkoa ennen asian suullista käsittelyä. Kirjalliset lausunnot, joissa esitetään vastine uuteen lausumaan, on toimitettava niin ajoissa, että ne voidaan antaa tiedoksi vähintään kolme päivää ennen asian suullista käsittelyä.

Kun tuomioistuin määrää asiassa niin sanotun ensimmäisen valmisteluajankohdan, sen on annettava vastaajalle vähintään kahden viikon pituinen määräaika kanteen vastustamiseksi (ks. 275 §:n 1 momentin ensimmäinen virke ja 3 momentti sekä 277 §:n 3 momentti). Jos tuomioistuin määrää suoritettavaksi kirjallisen valmistelun, vastaajan on 276 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisesti esitettävä kahden viikon kuluessa aikomuksensa vastustaa kannetta. Tämän jälkeen tuomioistuimen on 276 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan varattava vastaajalle vähintään kaksi viikkoa aikaa antaa kirjallinen vastine. Oikeudenkäyntilain 276 §:n 3 momentin mukaan oikeuden puheenjohtaja voi sen jälkeen asettaa kantajalle määräajan, jonka kuluessa tämän on esitettävä kirjalliset huomautuksensa kyseisen vastineen johdosta.

Jos vastaaja ei ole ilmoittanut määräajassa aikomuksestaan vastustaa kannetta, tuomioistuin antaa kantajan hakemuksesta kanteessa esitettyjen (perusteltujen) vaatimusten mukaisen tuomion ilman asian suullista käsittelyä oikeudenkäyntilain 331 §:n 3 momentin mukaan (ns. yksipuolinen tuomio).

Tuomio annetaan yksipuolisena myös silloin, jos kantaja tai vastaaja ei saavu asian käsittelyyn ilmoitettuna ajankohtana tai kiistä vaatimusta. Sen asianosaisen, jota vastaan yksipuolinen tuomio on annettu, on haettava muutosta tuomioon kahden viikon kuluessa tiedoksiannosta (ks. 338 § ja 339 §:n 1 momentti). Jos kiistäminen on esitetty hyväksyttävästi (erityisesti määräajan osalta), palautuu asian käsittely siihen tilaan, jossa se oli ennen yksipuolisen tuomion antamista.

Sitova määräaika valituksen (*Berufung*) jättämiseksi on oikeudenkäyntilain 517 §:n mukaan yksi kuukausi ja valituksen perusteiden esittämiselle 520 §:n 2 momentin mukaan kaksi kuukautta. Molemmat määräajat alkavat koko tuomion tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta. Valitukseen vastaamiselle tuomioistuimen on varattava vähintään kahden viikon määräaika (ks. oikeudenkäyntilain 521 §:n 2 momentti ja 277 §:n 3 momentti).

Jos muutoksenhakutuomioistuimen (*Berufungsgericht*) antamassa tuomiossa ei anneta valitusmahdollisuutta (*Revision*), voidaan nostaa kanne muutoksenhakuoikeuden epäämistä vastaan yhden kuukauden määräajassa koko tuomion tiedoksiannosta (ks. oikeudenkäyntilain 544 §:n 1 momentti ja 3 momentin ensimmäinen virke). Kanteen perustelut on esitettävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tuomio on annettu kokonaisuudessaan tiedoksi, viimeistään kuitenkin seitsemän kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta.

Myös muutoksenhakutuomioistuimen antamaa päätöstä koskevan valituksen määräaika on sitova määräaika, ja sen pituus on oikeudenkäyntilain 548 §:n mukaan yksi kuukausi. Valituksen perusteiden esittämiselle on lisäksi säädetty 551 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä kahden kuukauden määräaika.

Molempien määräajojen kulumisen alkaa koko tuomion tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta. Väliittömästi tehtävä valitus on esitettävä oikeudenkäyntilain 569 §:n 1 momentin mukaan kahden viikon kuluessa päätöksen tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden ja kahden viikon kuluttua päätöksen julistamisesta. Valitus, jonka perusteena voi olla ainoastaan oikeudenloukkaus (*Rechtsbeschwerde*), on esitettävä 575 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan yhden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiannosta, ja valitukselle on tämän jälkeen esitettävä perusteet 575 §:n 2 momentin mukaan yhdessä kuukaudessa.

Jos joku osapuolista on laiminlyönyt oikeudenkäyntilain 233 §:ssä mainitun määräajan (esim. sitovan määräajan tai muutoksenhaun perustelemista koskevan määräajan) noudattamisen ilman omaa syytään, määräaika voidaan palauttaa kyseiselle osapuolelle tämän hakemuksesta. Hakemus on esitettävä 234 §:n 1 ja 2 momentin mukaan kahden viikon kuluessa määräajan laiminlyönnin aiheuttaneen esteen poistumisesta.

Kun kyseessä on määräajan alkaminen tiedoksiantohetkestä (ks. vastaus kysymykseen 4), on tarkistettava, että tiedoksianto on suoritettu pätevästi.

Sijaistiedoksiannon tapauksessa pätevyys ei määräydy yleensä sen perusteella, onko vastaanottaja tosiasiallisesti saanut asiakirjan. Tiedoksiannon pätevyys edellyttää kuitenkin aina, että vastaanottajan asunto tai liiketoimipaikka sijaitsee tosiasiallisesti (yhä) tiedoksianto-osoitteessa.

Jos tiedoksiannon vastaanottaja ei ole saanut tietoa tuomioistuinkäsittelystä eikä ole tämän vuoksi voinut hakea muutosta annettuun päätökseen, hän voi hakea määräajan palauttamista tietyin edellytyksin (ks. vastaus kysymykseen 4). Määräajan alkamisen ratkaisevan ajankohdan osalta katso vastaus kysymykseen 16.

2 Uuettelo päivistä, jotka eivät ole 3. kesäkuuta 1971 annetussa asetuksessa (ETY, EURATOM) N:o 1182/71 tarkoitettuja työpäiviä

Uusivuosi: 1.1.

Loppiainen: 6.1. (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Baden-Württemberg, Baijeri ja Sachsen-Anhalt)

Kansainvälinen naistenpäivä: 8.3. (vain Berliinissä)

Pitkäperjantai: ajankohta vaihtelee maaliskuun lopusta huhtikuun alkuun

Pääsiäissunnuntai: ajankohta vaihtelee maaliskuun lopusta huhtikuun alkuun

Pääsiäismaanantai (toinen pääsiäispäivä): ajankohta vaihtelee maaliskuun lopusta huhtikuun alkuun

Vappu: 1.5.

Helatorstai: ajankohta vaihtelee, toukokuussa

Helluntai: ajankohta vaihtelee, toukokuussa tai kesäkuussa

2. helluntaipäivä: ajankohta vaihtelee, toukokuussa tai kesäkuussa

Corpus Christi (*Fronleichnam*): ajankohta vaihtelee toukokuun lopusta kesäkuun puoliväliin (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Baden-Württemberg, Baijeri, Hessen, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz, Saarland, Sachsen (alueellisesti) ja Thüringen (alueellisesti))

Neitsyt Marian taivaaseenastumisen päivä: 15.8. (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Baijeri (alueellisesti) ja Saarland)

Saksan yhtenäisyyden päivä: 3.10.

Uskonpuhdistuksen päivä: 31.10. (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Brandenburg, Bremen, Hampuri, Mecklenburg-Vorpommern, Niedersachsen, Sachsen, Sachsen-Anhalt, Schleswig-Holstein, Thüringen)

Pyhäinpäivä: 1.11. (ainoastaan seuraavissa osavaltioissa: Baden-Württemberg, Baijeri, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz ja Saarland)

Katumus- ja rukouspäivä: ajankohta vaihtelee marraskuun puolivälistä marraskuun loppuun (ainoastaan Sachsenin osavaltiossa)

Joulupäivä: 25.12.

Tapaninpäivä: 26.12.

3 Mitä yleisiä sääntöjä sovelletaan erilaisten siviilimenettelyjen määräaikoihin?

Oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentissa säädetään, että kaikkien menettelyllisten määräaikojen laskemiseen sovelletaan siviililain (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB) säännöksiä (187–193 §).

Määräaikojen laskemisen osalta ks. vastaukset kysymyksiin 7–9.

4 Kun teko tai virallinen toimi on suoritettava tietyn ajanjakson aikana, milloin ajanjakso alkaa?

Määräajan alkaminen on pääsääntöisesti sidoksissa sen asiakirjan tiedoksiantoon, johon vastine olisi annettava, tai sen päätöksen tiedoksiantoon, johon voidaan hakea muutosta (vrt. esim. oikeudenkäyntilain 276 §:n 1 momentin ensimmäinen virke, 329 §:n 2 momentin toinen virke ja 339 §:n 1 momentti).

Lisäksi 517 ja 548 §:ssä sekä 569 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä säädetään, että muutoksenhaku koskeva määräaika alkaa päätöksen tiedoksiannosta. Jos tiedoksiantoa ei ole tapahtunut tai jos se on pätemätön eikä se ole korjaantunut 189 §:n mukaisesti, määräaika alkaa viiden kuukauden kuluttua päätöksen julistamisesta. Kyseinen viiden kuukauden määräaika korvaa tällöin tiedoksiannon. Samanlainen säännös sisältyy ZPO:n 544 §:n 3 momentin ensimmäiseen virkkeeseen muutoksenhakuoikeuden epäämistä koskevan valituksen osalta, mutta tällöin tiedoksiannon korvaava vaikutus alkaa vasta kuuden kuukauden kuluttua.

Jäljempänä mainittuja oikeussuojakeinoja, joilla voidaan poikkeustapauksissa kumota tuomion lainvoimaisuus, koskevan määräajan alkamisajankohta on seuraava:

määräaika määräajan palauttamista koskevalle hakemukselle alkaa sinä päivänä, jolloin este hakemuksen toimittamiselle on poistunut (oikeudenkäyntilain 234 §:n 2 momentti)

määräaika oikeudenkäyntilain 321a §:n mukaiselle kuulemisoikeuden rikkomista koskevalle kanteelle alkaa siitä ajankohdasta, jolloin osapuoli on tullut tietoiseksi kanneperusteesta (321a §:n 2 momentin ensimmäinen virke)

määräaika kumoamis- ja palauttamiskanteelle (tuomioistuinkäsittelyn uusimiselle, oikeudenkäyntilain 578 § ja sitä seuraavat pykälät) alkaa sinä päivänä, jona osapuoli on tullut tietoiseksi kanneperusteesta, ei kuitenkaan ennen kuin tuomio on saanut lainvoiman (586 §:n 2 momentin ensimmäinen virke).

Jos kysymyksellä tarkoitetaan sitä, milloin määräajassa suoritettavalla toimella on oikeusvaikutuksia määräajan noudattamisen perusteella, vastaus on seuraava:

Menettelyllistä määräaikaa on noudatettu silloin, jos prosessitoimi suoritetaan ennen määräajan viimeisen päivän päättymistä. Tällä tarkoitetaan pääsääntöisesti asiakirjan toimittamista tuomioistuimeen määräajan kuluessa. Näin ollen ratkaisevaa ei yleensä ole asiakirjan lähettämisen ajankohta, vaan asiakirjan saapuminen tuomioistuimeen. Määräaika voidaan kuitenkin käyttää aivan loppuun eli kello 24:ään asti määräajan viimeisenä päivänä, vaikkei kenenkään voida tuolloin katsoa saavan asiakirjasta tietoa tuomioistuimessa.

Jos kysymyksellä sitä vastoin viitataan siihen, mistä ajankohdasta määräajan on katsottava alkavan, vastaus on seuraava:

Jos määräajan alkamiselle on ratkaisevaa jokin tapahtuma tai ajankohta tietynä päivänä, siviililain 187 §:n 1 momentissa säädetään, ettei kyseistä päivää lasketa mukaan määräaikaan.

5 Voiko määräajan kulumisen aloittavaan hetkeen vaikuttaa tai sitä muuttaa se tapa, jolla asiakirjat lähetetään tai annetaan tiedoksi (henkilökohtaisesti haastemiehen välityksellä tai postitse)?

Ei. Kun kyseessä on määräajan alkaminen tiedoksiantohetkestä (ks. vastaus kysymykseen 4), tiedoksiantotavalla ei ole merkitystä. Tiedoksiannon oikeusvaikutukset alkavat siitä hetkestä, kun tiedoksi annettava asiakirja annetaan vastaanottajalle (oikeudenkäyntilain 177 §) tai kun tiedoksianto on suoritettu jollakin 178, 180 ja 181 §:ssä mainituista sijaistiedoksiantotavoista (esim. antamalla asiakirja jollekin täysi-ikäisistä perheenjäsenistä tai jättämällä se postilaatikkoon).

6 Kun määräajan kuluminen alkaa jostakin tapahtumasta, lasketaanko määräaikaan mukaan päivä, jona tapahtuma ilmenee?

Jos määräajan alkamiselle on ratkaisevaa jokin tapahtuma tai ajankohta tietynä päivänä, siviililain 187 §:n 1 momentissa säädetään, ettei kyseistä päivää lasketa mukaan määräaikaan.

7 Kun määräaika on ilmaistu päivissä, tarkoittaako ilmoitettu päivien lukumäärä kalenteripäiviä vai työpäiviä?

Määräajan kuluminen lasketaan kalenteripäivien, eikä siis työpäivien, perusteella. Jos määräajan päättymispäivä olisi sunnuntai, lauantai tai yleinen juhlapäivä, se siirtyy kuitenkin seuraavalle työpäivälle (ks. oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentti ja siviililain 193 §).

8 Entä jos määräaika on ilmaistu viikoissa, kuukausissa tai vuosissa?

Jos määräajan alkamiselle on ratkaisevaa jokin tapahtuma tai ajankohta tietynä päivänä, mikä tarkoittaa sitä, ettei kyseistä päivää lasketa mukaan määräaikaan, viikkoina, kuukausina tai useamman kuukauden jaksena (vuosi, puoli vuotta, neljännesvuosi) annettu määräaika päättyy viimeisen viikon

/kuukauden sinä päivänä, joka vastaa nimeltään tai järjestysluvultaan päivää, johon kyseinen tapahtuma tai ajankohta sijoittuu. Jos tietyn päivän alkamishetki on ratkaiseva määräajan alkamiselle, mikä tarkoittaa sitä, että kyseinen päivä lasketaan mukaan määräaikaan, määräaika päättyy sen sijaan viimeisen viikon /kuukauden sen päivän päättyessä, joka edeltää päivää, joka vastaa nimeltään tai järjestysluvultaan määräajan alkamispäivää (ks. oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentti ja siviililain 188 §:n 2 momentti).

Jos kuukausissa annetun määräajan viimeisestä kuukaudesta puuttuu määräajan päättymisen ratkaiseva päivämäärä, määräaika päättyy kyseisen kuukauden viimeisen päivän päättyessä (esim. kuukauden määräaika alkaa 30.1. ja päättyy 28.2.), (ks. siviililain 188 §:n 3 momentti).

9 Milloin viikoissa, kuukausissa tai vuosissa ilmaistu määräaika päättyy?

Katso vastaus kysymykseen 8.

10 Jos määräaika päättyy lauantaina, sunnuntaina tai yleisenä vapaapäivänä, pidennetäänkö sitä seuraavaan työpäivään?

Jos määräjän päättymispäivä on sunnuntai, lauantai tai yleinen juhlapäivä, määräaika päättyy oikeudenkäyntilain 222 §:n 1 momentin ja siviililain 193 §:n mukaan seuraavana työpäivänä.

11 Onko olemassa tilanteita, joissa määräaika pidennetään? Millä edellytyksillä määräaikaan voi saada pidennyksen?

Tuomari voi päättää pidentää lakisääteisiä määräaikoja. Laissa säädettyjä sitovia määräaikoja ei voi kuitenkaan pidentää. Pidentäminen edellyttää toisen osapuolen hyväksyntää.

12 Mitä määräaika sovelletaan muutoksenhakuun?

Sitova määräaika valituksen jättämiselle on oikeudenkäyntilain 517 §:n mukaan yksi kuukausi ja valituksen perusteiden esittämiselle 520 §:n 2 momentin mukaan kaksi kuukautta. Molemmat määräajat alkavat koko tuomion tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta. Valitukseen vastaamiselle tuomioistuimen on varattava vähintään kahden viikon määräaika (ks. oikeudenkäyntilain 521 §:n 2 momentti ja 277 §:n 3 momentti).

Jos muutoksenhakutuomioistuimen (*Berufungsgericht*) antamassa tuomiossa ei anneta valitusmahdollisuutta (*Revision*), voidaan nostaa kanne muutoksenhakuoikeuden epäämistä vastaan yhden kuukauden määräajassa koko tuomion tiedoksiannosta (ks. oikeudenkäyntilain 544 §:n 1 momentti ja 3 momentin ensimmäinen virke). Oikeudenkäyntilain 544 §:n 4 momentin mukaan kanteen perustelut on esitettävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tuomio on annettu kokonaisuudessaan tiedoksi, viimeistään kuitenkin seitsemän kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta.

Myös muutoksenhakutuomioistuimen antamaa päätöstä koskevan valituksen määräaika on sitova määräaika, ja sen pituus on oikeudenkäyntilain 548 §:n mukaan yksi kuukausi. Valituksen perusteiden esittämiselle on lisäksi säädetty 551 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä kahden kuukauden määräaika. Molempien määräaikojen kulumisen alkaa koko tuomion tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta. Väliittävä tehtävä valitus on esitettävä oikeudenkäyntilain 569 §:n 1 momentin mukaan kahden viikon kuluessa päätöksen tiedoksiannosta, viimeistään kuitenkin viiden kuukauden ja kahden viikon kuluttua päätöksen julistamisesta. Valitus, jonka perusteena voi olla ainoastaan oikeudenloukkaus, on esitettävä 575 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan yhden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiannosta, ja valitukselle on tämän jälkeen esitettävä perusteet 575 §:n 2 momentin mukaan yhdessä kuukaudessa.

Jos joku osapuolista on laiminlyönyt oikeudenkäyntilain 233 §:ssä mainitun määräajan (esim. sitovan määräajan tai muutoksenhaun perustelemista koskevan määräajan) noudattamisen ilman omaa syytään, määräaika voidaan palauttaa kyseiselle osapuolelle tämän hakemuksesta. Hakemus on esitettävä 234 §:n 1 ja 2 momentin mukaan kahden viikon kuluessa määräajan laiminlyönnin aiheuttaneen esteen poistumisesta.

Saksan siviili- ja siviiliprosessioikeudessa on säädetty esimerkiksi seuraavista erityismääräajoista:

Välimiesmenettelyssä annetun tuomion purkamista voidaan hakea tuomioistuimelta oikeudenkäyntilain 1059 §:n 3 momentin ensimmäisen ja toisen virkkeen mukaisesti kolmen kuukauden kuluessa tuomion vastaanottamisesta, jolleivät osapuolet ole muuta sopineet.

Lopullisella lainvoimaisella tuomiolla ratkaistun asian uudelleen käsittelemistä voidaan hakea kumoamis- tai palauttamiskanteella oikeudenkäyntilain 586 §:n 1 ja 2 momentin mukaan yhden kuukauden sitovassa määräajassa siitä päivästä alkaen, jona asianosainen on tullut tietoiseksi kanneperusteesta.

Lisäksi tuomioistuin voi asettaa osapuolille määräajan kanteen nostamiseksi oikeudenkäyntilain 494a §:n 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa (todistelua koskeva itsenäinen menettely) ja 926 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa (takavarikkomääräys).

Jos vuokralainen ei hyväksy vuokranantajan esittämää vuokrankorotusta siviililain 558 §:n mukaisen paikallisen vertailuvuokran tasolle kahden kalenterikuukauden kuluessa kyseisen vaatimuksen esittämisestä, vuokranantaja voi siviililain 558b §:n 2 momentin mukaisesti nostaa kolmen kuukauden kuluessa edellä mainitun ajanjakson päättymisestä hyväksymistä koskevan kanteen.

Jos työntekijä riitauttaa irtisanomisensa pätevyuden, hänen on nostettava kanne työtuomioistuimessa irtisanomissuojaa koskevan lain (*Kündigungsschutzgesetz*) 4 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan kolmen viikon kuluessa kirjallisen irtisanomisilmoituksen saamisesta. Jos hän laiminlyö kyseisen määräajan, irtisanominen katsotaan päteväksi.

13 Voivatko tuomioistuimet muuttaa määräaika, erityisesti paikalletulle asetettua määräaika, tai asettaa erityisen määräpäivän paikalletuloa varten?

Asian käsittelyn päivämäärän ja kellonajan vahvistaminen perustuu yleisesti ottaen tuomioistuimen harkintaan, jossa on noudatettava menettelyn nopeuttamisvelvollisuutta ja määräystä siitä, että asia voidaan käsitellä vain hätätapauksessa sunnuntaina, yleisenä juhlapäivänä tai lauantaina.

Asian käsittelyä koskevan haasteen osalta tuomioistuimen on noudatettava vähintään yhden viikon pituista haasteaikaa asianajajien välityksellä käytävässä menettelyssä ja vähintään kolmen päivän haasteaikaa muissa menettelyissä. Kyseisiä haasteaikoja voidaan lyhentää vain osapuolten sopimuksella tai toisen osapuolen hakemuksesta.

Oikeudenkäyntilain 141 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimen on määrättävä molemmat osapuolet saapumaan henkilökohtaisesti asian suulliseen käsittelyyn, jos tämä on asian selvittämisen kannalta suotavaa. Tuomioistuin voi kuitenkin poiketa osapuolen henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta, jos sen vaatiminen ei ole asianmukaista ottaen huomioon hänen asuinpaikkansa huomattava etäisyys tuomioistuimesta (ks. kysymys 8) tai muu tärkeä peruste. Tällaisena muuna 141 §:n 1 momentin 2 virkkeessä tarkoitettuna perusteena tulee kyseeseen mikä tahansa asianosaisen kannalta merkittävä syy, kuten sairaus, ennalta suunniteltu loma, työkiireet tai toisen osapuolen tapaamisesta todennäköisesti aiheutuva psyykinen kuormitus.

Lisäksi oikeudenkäyntilain 227 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että tuomioistuin voi toisen osapuolen hakemuksesta peruuttaa tai keskeyttää asian suullisen käsittelyn tai lykätä sitä tärkeiden syiden perusteella. Kyseisen säännöksen osalta tärkeiksi syyksi ei katsota perusteita, jotka koskevat osapuolesta itsestään johtuvaa poisjääntä tai tämän perusteettomasti puutteellista valmistautumista. Tällaisena syynä voidaan sen sijaan pitää haasteen toimittamiselle asetetun määräajan noudattamatta jättämistä, tarpeellista asianajajan vaihdosta sekä todistajan, asianajajan tai asianosaisen sairastumista tai heidän poissaoloaan lähiomaisen kuoleman johdosta. Käsittelyajankohdan muuttamista koskevan hakemuksen perusteena oleva tärkeä syy on näytettävä toteen tuomioistuimen pyynnöstä, ja syyt tutkitaan sitä kriittisemmin, mitä lähempänä käsittelyajankohtaa ne esitetään. Vaikka tuomioistuimen lomasta onkin jo luovuttu, 227 §:n 3 momentissa annetaan edelleen mahdollisuus muuttaa 1. heinäkuuta ja 31. elokuuta väliselle ajanjaksolle ajoittuvaa käsittelyajankohtaa osapuolen hakemuksesta normaalia helpommin.

14 Jos sellainen asiakirja, joka on osoitettu asuinpaikkansa vuoksi määräajan pidennykseen oikeutetulle asianosaiselle, annetaan tiedoksi hänelle sellaisessa paikassa, jossa asuvilla ei ole oikeutta määräajan pidennykseen, menettääkö kyseinen asianosainen oikeutensa määräajan pidennykseen?

Koska Saksan maantieteelliseen alueeseen ei kuulu tällaisia erityisalueita, erityissäännöksiä ei ole myöskään annettu. Näin ollen oikeudenkäyntilaissa ei ole säädetty yleisestä määräajan pidentämisestä niiden henkilöiden osalta, joiden asuinpaikka sijaitsee kaukana toimivaltaisesta tuomioistuimesta. Oikeudenkäyntilain 141 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä säädetään kuitenkin, että tuomioistuin voi poiketa yksittäistapauksessa osapuolen läsnäolovelvollisuudesta, jos sen vaatiminen ei ole asianmukaista ottaen huomioon osapuolen asuinpaikan huomattava etäisyys tuomioistuimesta. Useiden satojen kilometrien etäisyyden ei katsota olevan vielä huomattava, kun otetaan huomioon nykyiset yleisesti ottaen hyvät liikenneyhteydet. Kyse onkin yksittäistapauksen kokonaisolosuhteista, mukaan lukien asianosaisen terveydentila.

Koska Saksan lainsäädännössä ei ole säädetty määräajan pidentämisestä syrjäisellä paikkakunnalla asuvien asianosaisten osalta, siinä ei käsitellä myöskään kysymyksessä mainittuja seikkoja.

15 Mitä seuraamuksia aiheutuu, jos määräaikoja ei noudateta?

Määräajan laiminlyönnillä voi olla erilaisia oikeusvaikutuksia, esimerkiksi seuraavia:

Oikeudenkäyntilain 296 §:n 1 momentissa säädetään, että vaateen esittämistä ja siihen annettavaa vastausta tukevien keinojen käyttö niille asetetun määräajan umpeuduttua, sallitaan ainoastaan silloin, jos tuomioistuin varmistuu siitä, ettei kyseisten keinojen käyttämisellä viivytetä asian ratkaisemista, tai jos asianomainen osapuoli kykenee esittämään määräajan laiminlyönnille riittävät perusteet. Kyseisen lainkohdan mukaan evätyt keinoja ei voida käyttää myöskään muutoksenhakutuomioistuimessa (531 §:n 1 momentti).

Jos vastaaja ei esitä oikeudenkäyntilain 276 §:n mukaisessa asian kirjallisessa valmistelussa aikomustaan kiistää vaatimuksia kahden viikon kuluessa haasteen tiedoksiannosta, häntä vastaan voidaan kantajan vaatimuksesta antaa yksipuolinen tuomio (276 §:n 1 momentin ensimmäinen virke ja 2 momentti sekä 331 §:n 3 momentti).

Jos velallinen laiminlyö riidattomien saatavien velkomusprosessissa kantajan vaatimuksen vastustamiselle varatun määräajan noudattamisen (oikeudenkäyntilain 692 §:n 1 momentin 3 kohta ja 694 §), velkojan hakemuksesta annetaan velalliseen kohdistuva täytäntöönpanomääräys (699 §:n 1 momentin ensimmäinen virke).

Muutoksenhauille asetetun määräajan laiminlyönnin seurauksena on se, että päätös saa lainvoiman (oikeudenkäyntilain 705 §). Tämä koskee myös yksipuolisen tuomion tai täytäntöönpanomääräyksen vastustamiselle asetetun määräajan laiminlyöntiä. (Tässä yhteydessä vastustamisella ei tarkoiteta muutoksenhakukeinoja teknisessä mielessä, koska valitus ratkaistaan samassa, eikä siis ylemmässä, oikeusasteessa.) Ensimmäisen oikeusasteen tai muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisua koskevan valituksen taikka valituksen, jonka perusteena voi olla ainoastaan oikeudenloukkaus, perustelemiselle varatun määräajan laiminlyönnistä seuraa, ettei muutoksenhakukeinoja voida enää käyttää (vrt. 522 §:n 1 momentti, 552 §:n 1 momentti ja 577 §:n 1 momentti).

Sama tilanne koskee myös muutoksenhakuoikeuden epäämistä vastaan nostettavan kanteen perustelemiselle asetetun määräajan laiminlyöntiä (544 §:n 4 momentti).

16 Jos määräaika ylitetään, mitä oikeuskeinoja niitä noudattamatta jättäneillä asianosaisilla on käytettävissään?

Kun otetaan huomioon kohdassa 15 mainitut seuraamukset, osapuolella on käytettävissään seuraavat oikeussuojakeinot määräajan laiminlyöntitapauksessa: Oikeudenkäyntilain 296 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa asianosainen voi esittää syyt määräajan laiminlyönnille (ks. edellä). Hänen on tällöin esitettävä ja perusteltava uskottavasti tuomioistuimelle, ettei laiminlyönti ole johtunut hänestä. Jos asianosainen kykenee osoittamaan tämän, tuomioistuimen on otettava huomioon hänen myöhässä esittämänsä vaatimukset.

Yksipuolisella tuomiolla suoritukseen velvoitettu osapuoli voi vastustaa tuomiota (oikeudenkäyntilain 338 §). Jos vastustus on esitetty hyväksyttävästi eli noudattamalla erityisesti sille asetettuja muotovaatimuksia ja määräaika (339 ja 340 §), asian käsittely palautuu vastustuksen sisällön mukaan siihen tilaan, jossa se oli ennen tapahtunutta laiminlyöntiä (342 §).

Riidattomien saatavien velkomusprosessissa annettua täytäntöönpanomääräystä voidaan myös vastustaa, sillä se on oikeudenkäyntilain 700 §:n mukaan rinnastettavissa yksipuolisen tuomioon.

Muutoksenhakua ja vaatimusten vastustamista koskevat määräajat ovat niin sanottuja sitovia määräaikoja. Jos osapuoli on estynyt noudattamasta sitovaa määräaikaan ilman omaa syytään, hän voi hakea määräajan palauttamista (oikeudenkäyntilain 233 § ja sitä seuraavat pykälät). Tällöin hänen on noudatettava laissa asetettuja määräaikoja ja muotomääräyksiä (234 § ja 236 §:n 1 momentti). Hänen on esitettävä ja perusteltava uskottavasti tuomioistuimelle ne tosiseikat, joiden perusteella määräajan laiminlyönnistä aiheutuva seuraamus olisi jätettävä määräämättä (236 §:n 2 momentti). Hakemukselle asetetussa määräajassa on suoritettava myös laiminlyöty prosessitoimi, esimerkiksi valituksen toimittaminen.

Määräajan palauttamismahdollisuus koskee myös muun muassa ensimmäisen oikeusasteen tai muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisua koskevan valituksen taikka valituksen, jonka perusteena voi olla ainoastaan oikeudenloukkaus, perustelemista.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.